

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer H.M. de Jonge
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 16 februari 2024

betreft Werkprogramma DINGtiid 2024/2025

ons kenmerk 169853.01u

Geachte heer De Jonge,

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft met belangstelling kennisgenomen van uw brief¹ van 27 december 2023, waarmee u het werkprogramma 2024/2025 van DINGtiid, het orgaan voor de Friese taal, heeft aangeboden. De leden van de fracties van de **BBB**, **GroenLinks-PvdA**, de **VVD**, het **CDA**, **D66**, de **ChristenUnie** en **OPNL** hebben naar aanleiding van uw brief gezamenlijk een aantal vragen. Voorts stellen de **BBB**-fractieleden separaat in deze brief nog enkele vragen. Het fractielid van **OPNL** sluit zich graag bij deze vragen aan.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van de BBB, GroenLinks-PvdA, de VVD, het CDA, D66, de ChristenUnie en OPNL gezamenlijk

De fractieleden van de **BBB**, **GroenLinks-PvdA**, de **VVD**, het **CDA**, **D66**, de **ChristenUnie** en **OPNL** hebben met belangstelling kennisgenomen van het werkprogramma 2024/2025 van DINGtiid en zijn verheugd te zien dat in het nieuwe werkprogramma opnieuw aandacht is voor het gebruik van de Friese taal in de rechtspraak. In de Wet gebruik Friese taal² zijn destijds in verband met de opschaling van de rechtspraak voor Noord-Nederland de regels rond het gebruik van de Friese taal herbevestigd. Regels die sinds 1956 alleen golden voor de rechtspraak binnen de provincie Fryslân, zowel voor het gerechtshof als voor de rechtbank, werden in de wet verruimd. De opschaling mocht namelijk niet leiden tot uitholling van de rechten van burgers of andere partijen om in de rechtbank of het gerechtshof gebruik te maken van de Friese taal, zo was de gedachte. Inmiddels is in december vorig jaar middels een koninklijk besluit³ vastgelegd dat de processen-verbaal van de zitting in principe ook in het Fries worden opgetekend wanneer tijdens de zitting gebruik is gemaakt van de Friese taal. Deze wijziging – die tien jaar geleden al in de wet was voorzien – is per 1 januari 2024 ingegaan. Daarmee zijn de regels rond het gebruik en verslaglegging van de Friese taal in het

¹ Kamerstukken I 2023/24, 33 335, E.

² Stb. 2013, 382.

³ Stb. 2023, 456.

datum 16 februari 2024

ons kenmerk 169853.01u

blad 2

rechtsverkeer gelijkgetrokken met de regels voor het bestuurlijk verkeer en is met ingang van 1 januari 2024 een einde gekomen aan de overgangperiode.

DINGtiid merkt in het werkprogramma 2024/2025 op dat het in 2022 en 2023 constructieve gesprekken heeft gevoerd met bestuurders van de rechtbank en het gerechtshof over de wens om het gebruik van het Fries in de rechtszaal laagdrempeliger te maken en zo de kwaliteit van de rechtspraak te helpen verbeteren. Voor de periode 2024-2025 zal DINGtiid de gesprekken met vertegenwoordigers van de juridische sector continueren om met elkaar verder te verkennen welke stappen drempelverlagend zouden kunnen werken.⁴ De fractieleden van de BBB, GroenLinks-PvdA, de VVD, het CDA, D66, de ChristenUnie en OPNL verwelkomen deze gesprekken, maar wensen daar nog wel een paar kanttekeningen en vragen bij te plaatsen.

De president van de Rechtbank Noord-Nederland heeft bij verschillende gelegenheden – waaronder een rondetafelgesprek op 12 oktober 2023 in de Tweede Kamer over de Bestuursafpraak Friese taal en cultuur – aangegeven dat hij er warm voorstander van is dat de rechtbank in Leeuwarden in de toekomst fungeert als tweetalige rechtbanklocatie binnen Noord-Nederland. Een dergelijke ontwikkeling zou naar het oordeel van voornoemde fractieleden, weliswaar met inachtneming van een aantal randvoorwaarden, nadere verkenning verdienen.

De fractieleden van de BBB, GroenLinks-PvdA, de VVD, het CDA, D66, de ChristenUnie en OPNL zouden het verwelkomen als DINGtiid in zijn advisering en gesprekken over dit onderwerp meeneemt wat dat – binnen de bestaande kaders van de Wet gebruik Friese taal – in de praktijk zou moeten betekenen voor bijvoorbeeld de (wijze van) toedeling van de rechtszaken aan de rechtbanklocaties in Noord-Nederland, zodat daarover bijvoorbeeld tussen het Rijk en de provincie Fryslân nadere (deel)afspraken kunnen worden gemaakt in (het kader van) de Bestuursafpraak Friese taal en cultuur.

Het Rijk heeft sinds 2014 de wettelijk verankerde verantwoordelijkheid en zorgplicht voor de Friese taal en cultuur (artikel 2a van de Wet gebruik Friese taal). Die strekken zich ook uit tot het gebruik van de Friese taal in de rechtspraak. Destijds is met betrekking tot de Wet herziening gerechtelijke kaart⁵ door de regering aangegeven dat ten aanzien van de Rechtbank Noord-Nederland en het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden buiten twijfel wordt gesteld dat in strafzaken, civiele zaken en bestuursrechtelijke zaken die aanhangig zijn bij de Rechtbank Noord-Nederland of het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, gebruik kan worden gemaakt van de Friese taal en dat processtukken in het Fries mogen worden gesteld.

Tegen deze achtergrond zijn de fractieleden van de BBB, GroenLinks-PvdA, de VVD, het CDA, D66, de ChristenUnie en OPNL benieuwd hoe u de rol van de Raad voor de rechtspraak, het Openbaar Ministerie en het Functioneel Parket ziet. Bent u het met deze fractieleden eens dat het aangewezen is dat DINGtiid in gesprekken met deze instanties nagaat hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan het creëren van de randvoorwaarden om inhoud te geven aan de zorgplicht van het Rijk voor het gebruik van de Friese taal in de rechtspraak? Deelt u de suggestie dat DINGtiid bij zijn gesprekken met de juridische sector ook deze instanties betreft, en daarnaast

⁴ Kamerstukken I 2023/24, 33 335, E, bijlage Werkprogramma DINGtiid 2024/2025, p. 4 en p. 10.

⁵ Stb. 2012, 313.

datum 16 februari 2024

ons kenmerk 169853.01u

blad 3

ook gesprekken aangaat met de advocatuur en bredere maatschappelijke organisaties in de provincie Fryslân om na te gaan hoe de praktijk rond het gebruik van de Friese taal in het rechtsverkeer kan worden verbeterd in het licht van artikel 2a van de Wet gebruik Friese taal?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

Naar aanleiding van het werkprogramma 2024/2025 van DINGtiid, waaruit blijkt dat onder andere een bijdrage is geleverd aan het rapport "De toekomst van de frisistiek"⁶ van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen⁷, hebben de fractieleden van de **BBB** de volgende vragen.

Kunt u zich vinden in de aanbeveling uit het genoemde rapport, dat er weer een volwaardige academische (bachelor)opleiding Fries moet komen (sinds 2012 verdwenen) om ook toekomstige generaties te kunnen blijven onderwijzen in deze prachtige taal?

Bent u hier al over in gesprek met de Rijksuniversiteit Groningen, de Fryske Akademy en de provincie Fryslân? Wat is de inzet van deze gesprekken? Kunt u de Eerste Kamer daarvan op de hoogte houden?

Zou het toegankelijker maken van het Fries als tweede academische studie kunnen bijdragen aan het succes van het Fries als volwaardige academische opleiding? Wat is er nodig om dit te realiseren?

De een na oudste universiteit van Nederland stond ooit in Franeker. Wat is er nodig om een volwaardige opleiding Fries te realiseren in Friesland zelf? Bent u bereid hier structureel geld in te investeren? Waarom wel of niet?

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR
Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

⁶ <https://www.knaw.nl/publicaties/de-toekomst-van-de-frisistiek>.

⁷ Kamerstukken I 2023/24, 33 335, E, bijlage Werkprogramma DINGtiid 2024/2025, p. 4 en p. 9.